

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

DNSH și dialogul social

Principiul DNSH este unul dintre cele mai importante principii care reglementează investițiile în diferite domenii de activitate. DNSH este un principiu care derivă din Regulamentul European în (UE) 2021/2139 & (UE) 2020/852 și integrează 6 domenii obiective de mediu, după cum urmează:

1. Atenuarea schimbărilor climatice
2. Adaptarea la schimbările climatice
3. Utilizarea sustenabilă și protecția resurselor de apă și a celor marine
4. Tranziția către o economie circulară
5. Prevenirea și controlul poluării
6. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

Mai exact, tipurile de acțiuni și investiții propuse spre finanțare din fonduri publice europene, necesită să fie evaluate în funcție de potențialul lor de a aduce prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu. DNSH este un instrument care reglementează faptul că investițiile viitoare, în principal cele finanțate din fonduri publice nu vor aduce prejudicii mediului înconjurător astfel că investițiile publice sunt neutre din punct de vedere climatic. Definierea impactului asupra mediului înconjurător în accepțiunea principiului DNSH vizează, în linii generale, următoarele:

- Emisiile de gaze cu efect de seră trebuie să fie minimizate atunci când sunt achiziționate produse și servicii sau sunt construite diferite infrastructuri;
- Este redus pe cât posibil efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra persoanelor sau a activității în sine, asupra activelor sau asupra naturii;

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

- Nu afectează resursele de apă indiferent de natura și caracteristicilor acestora referindu-ne aici la echipamentele și investițiile realizate din fonduri europene alături de infrastructurile create;
- Contribuie la consolidarea economiei circulare
- Nu poluează mediul înconjurător respectiv reduce numărul și cantitatea de poluanți din atmosferă;
- Nu afectează și protejează și contribuie la refacerea biodiversității și a ecosistemelor în situația în care respectiva activitate este nocivă în mod semnificativ pentru buna condiție și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, la un loc cu cele de interes pentru Uniune.

Principiul DNSH este unul integrat în sensul în care abordează problematica mediului înconjurător într-un spectru larg deoarece atinge atât elemente care țin de emisii, resurse de apă, biodiversitatea etc. Aplicabilitatea imediată în România vizează fondurile europene integrând aici programe precum PNRR, fonduri europene structurale și de investiție. Practic, orice investiție viitoare trebuie să fie evaluată în ceea ce privește impactul asupra mediului în baza principiului DNSH. Dacă inițial abordarea principiului DNSH a vizat investițiile publice vedem că din ce în ce mai multe piețe integrează principiul, un exemplu în acest sens fiind piața financiar bancară. Creditele bancare sau finanțările acordate de diverse fonduri de investiții care asigură anumite investiții după evaluarea DNSH astfel că în momentul de față DNSH a devenit un principiu transversal abordat la nivelul diferitelor piețe și achiziții de echipamente sau servicii.

Evaluarea și abordarea DNSH nu se limitează la investiția în sine ci abordarea acestuia vizează întreg lanțul de produs. Mai exact, evaluarea impactului asupra mediului înconjurător a unei investiții vizează toate părțile componente care constituie parte integrantă a acelei investiții. Mai exact, inclusiv furnizorii care contribuie la acea investiție trebuie să îndeplinească condițiile specifice DNSH astfel că toate părțile angrenate în cadrul respectivei investiții contribuie la respectarea principiului DNSH. Avem astăzi un cadru clar de evaluare și monitorizare asupra mediului înconjurător acesta fiind aplicabil tuturor piețelor și proceselor de producție. Importanța acestui principiu este una extrem de mare la nivelul oricărei companii sau proces de producție deoarece accesul la piață presupune respectarea unor reguli clare, reguli care vizează respectarea principiului DNSH. Accesul la piață, fructificarea oportunităților de tip ajutor de stat sau accesarea unor oportunități care vizează alte entități care accesează oportunități de ajutor de stat impune respectarea principiului DNSH astfel că toate acestea fac obiectul dialogului social și negocierilor colective.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Relația dintre principiul DNSH și dialogul social vizează faptul că acesta este orientat către producție, un tip de producție adaptat la cerințele mediului înconjurător. Rolul dialogului social este legat de faptul că orice proces de producție implică forță de muncă astfel că rolul sindicatului devine unul legitim în a fi implicat în aplicarea și evaluarea principiului DNSH. Implicarea sindicatului în aplicarea principiului DNSH este importantă acesta trebuind să beneficieze de statutul de partener al întregului proces. Reorientarea producției către una neutră din punct de vedere climatic presupune o anumită conduită a producției, a salariaților dar și activități post producție respectiv activități care presupun consolidarea economiei circulare prin activități de reciclare.

Principiul DNSH trebuie abordat și administrat în alături de conceptul de taxonomie, acesta fiind conex principiului DNSH. Regulamentul european privind taxonomia stabilește o listă de activități economice durabile din punct de vedere ecologic. Taxonomia stabilește criteriile pentru a determina dacă o activitate economică se califică drept sustenabilă din punct de vedere al mediului în scopul stabilirii gradului în care o investiție este sustenabilă din punct de vedere al mediului.

În conformitate cu prevederile cu Orientările Comisiei Europene cu privire la implementarea principiului DNSH din punct de vedere tehnic, în sensul Regulamentului privind Mecanismul de redresare și reziliență, principiul DNSH trebuie interpretat în sensul articolului 17 din Regulamentul privind taxonomia. Respectivul articol definește noțiunea de „prejudiciere în mod semnificativ” pentru cele șase obiective de mediu vizate de Regulamentul privind taxonomia:

1. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ atenuarea schimbărilor climatice în cazul în care activitatea respectivă generează emisii semnificative de gaze cu efect de seră (GES);
2. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ adaptarea la schimbările climatice în cazul în care activitatea respectivă duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra activității în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor(6);
3. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine în cazul în care activitatea respectivă este nocivă pentru starea bună sau pentru potențialul ecologic bun al corpurilor de apă, inclusiv al apelor de suprafață și subterane, sau starea ecologică bună a apelor marine;

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

4. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora, în cazul în care activitatea respectivă duce la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau în utilizarea directă sau indirectă a resurselor naturale, la o creștere semnificativă a generării, a incinerării sau a eliminării deșeurilor, sau în cazul în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate cauza prejudicii semnificative și pe termen lung mediului;
5. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ prevenirea și controlul poluării în cazul în care activitatea respectivă duce la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol;
6. Se consideră că o activitate economică prejudiciază în mod semnificativ protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor în cazul în care activitatea respectivă este nocivă în mod semnificativ pentru condiția bună și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, inclusiv a celor de interes pentru Uniune.

Este important de menționat faptul că DNSH se poate suprapune cu temele orizontale stabilite la nivelul cererii de finanțare din punct de vedere procedural și al celor asumate la nivelul proceselor de producție însă diferența dintre temele orizontale și principiul DNSH este dată de faptul că cel din urmă este un sistem de evaluare clar orientat și reglementat. Modalitatea concretă de integrare a principiului la nivelul negocierilor colective poate fi realizat ținând cont de următoarele, cu titlu de exemplu:

1. Realizarea de proceduri specifice principiului DNSH

Sistemul de evaluare impus de DNSH implică un sistem dedicat de indicatori și date pe lângă un sistem adecvat de organizare astfel încât să fie oferite piste de audit de mediu ușor de verificat. Procedurile specifice principiului DNSH vizează în mod direct modalitatea de organizare a muncii, timp de lucru, norme orare, norme de produs și implicit venituri ale salariaților astfel că toate acestea constituie elemente care trebuie să fie abordate la nivelul contractelor colective de muncă deoarece vizează condiții de muncă. Orice abordare a principiului DNSH nu poate fi tratată ca fiind una izolată pe fondul faptului că implicațiile acestuia sunt unele complexe iar entitățile sindicale și condițiile de muncă sunt afectate de acesta. Înțelegerea principiului, adaptarea organizațiilor și drepturilor la acesta sunt elemente care constituie obiective ale organizațiilor sindicale astfel că se impune crearea de competențe

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

în zona sindicală care vizează principiul, competențe care să vizeze inclusiv modalitatea de implementare și evaluarea a acestuia în cadrul unui loc de muncă.

2. Consultarea sindicatului atunci când sunt modificări ale producției și operaționalizate modificări asupra condițiilor de muncă

Toate implicațiile care derivă dintr-o abordare eficientă și sustenabilă a principiului DNSH trebuie să fie abordate în cadrul instituției dialogului social și negocierilor colective. Acest demers este unul important pe fondul nevoii de implementare cu succes a unui flux de producție neutru din punct de vedere climatic. De asemenea, conformarea activității unei companii alături de fluxul de producție necesită o implicare consistentă din partea tuturor părților implicate direct la nivelul companiei astfel că orice modificare la nivelul producției trebuie realizată și asumată alături de sindicat iar acest demers responsabilizează sindicatele în vederea asigurării unui proces de reprezentare calitativ respectiv asigurării unui proces de implementare și înțelegere a principiului DNSH considerat a fi eficient. Contextul consultării sindicatului în relația cu principiul DNSH este dat de faptul că astăzi neutralitatea climatică nu reprezintă numai o cale spre emisii și consumuri reduse precum și un demers care sprijină competitivitatea afacerii și asigură supraviețuirea acesteia pe piață. Tranziția verde și implicit neutralitatea climatică nu reprezintă un demers opțional ci unul imperativ care trebuie realizat inclusiv pentru a asigura viitorul respectivelor locuri de muncă. În acest context, implicarea entităților sindicale în vederea asigurării unei conversii etice în care povara tranziției și a neutralității climatice este corect distribuită reprezintă elemente care necesită eforturi dedicate, înțelegere și resurse specifice.

3. Abordarea principiului la nivelul contractului colectiv de muncă

Contractul colectiv de muncă reprezintă unul dintre instrumentele de legătură, un instrument care oferă concretețe relațiilor dintre sindicate și patronate astfel că procesul de conversie climatică trebuie să fie integrat în cadrul contractului colectiv de muncă. O integrare transversală sau una concentrată într-un anumit capitol, implementarea principiului DNSH, este o chestiune de competitivitate economică și sănătate a procesului de producție. Expunerea pe problematica mediului înconjurător este diferită de la un sector economic la altul sau de la o companie la alta însă indiferent de tipul și specificitatea producției toată lumea trebuie să asigure o conversie astfel că problematica este una care vizează întreg mediul de afaceri și cel sindical. Contractul colectiv de muncă este unul care permite înainte de toate un proces de implementare a principiului DNSH considerat a fi echilibrat, mai exact într-o manieră

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

În care sunt abordate toate cele 6 valențe ale principiului într-o manieră echilibrată. De asemenea impactul asupra salariaților trebuie să facă într-o manieră în care atât nivelul actualelor beneficii cât și o perspectivă de creștere a acestora sau de îmbunătățire a acestora ori toate aceste deziderate trebuie abordate, protejate și discutate de către entitățile sindicale cu cele patronale în cadrul instituției dialogului social cât și în cadrul negocierilor de contracte colective de muncă.

DNSH și dialogul social

Conversia fluxurilor de producție înspre unele care nu poluează respectiv unele care nu dăunează și afectează mediul înconjurător este un proces care are nevoie de un mix de ingrediente care depășesc cu mult nevoia de finanțare, nevoia de altfel important date fiind situațiile anumitor economii dar și diferitele crize care trebuie gestionate. În 2050, UE și a propus să devină prima economie neutră din punct de vedere climatic din lume iar acest obiectiv implică, printre altele, o colaborare între diferitele tipuri de actori interesați care sunt afectați de acest obiectiv. Colaborarea dintre actorii interesați dar și un alt ingredient important pentru susținerea conversiei climatice se referă la abordarea unor principii care să fie transversal utilizate la nivelul mediului economic și social. Unul dintre aceste principii care asigură standarde de proces imperativ necesare procesului de conversie este principiul DNSH.

Do not do specific harm – a nu prejudicia semnificativ

A nu prejudicia semnificativ se referă la faptul că orice demers de producție sau prestare de serviciu precum și orice activitate trebuie să aibe în vedere un impact redus asupra mediului înconjurător. Principiul DNSH se aplică vizează orice tip de activitate, indiferent că este publică sau privată, orice tip de investiție, ajutor de stat etc. Practic, principiul beneficiază de o aplicabilitate transversală la nivelul mediului economic și social. Principiul DNSH este astăzi unul dintre principalii contributory la dezvoltarea durabilă.

DNSH este un principiu introdus în contextul politicilor Uniunii Europene, în special în cadrul Planului de redresare și reziliență al UE și al Green Deal-ului european. Acest principiu implică faptul că nicio investiție sau reformă finanțată de Uniunea Europeană nu ar trebui să aducă prejudicii semnificative obiectivelor de mediu. România, alături de alte state membre are responsabilitatea să utilizeze acest principiu situație deja întâlnită la nivelul fiecărui proiect finanțat din fonduri europene structurale și de investiții.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Principiul DNSH este un principiu care abordează protecția mediului înconjurător în toată complexitatea acestuia. Direcțiile de acțiune ale principiului vizează gestionarea situației schimbărilor climatice în sensul reducerii nivelului de emisii de gaze cu efect de seră, adaptarea economiei și societății în general la schimbările climatice, încurajarea economiei circulare și reciclarea, reducerea poluării, dar și protecția biodiversității și a resurselor de apă. Așadar, principiul DNSH are un caracter mai degrabă centralizator prin faptul că integrează majoritatea elementelor cu caracter de provocare societală care intră în sfera de interes a organizațiilor sindicale și pe care acestea trebuie să le gestioneze.

Implementarea principiului DNSH înseamnă că orice proiect sau activitate trebuie evaluată în mod riguros pentru a se asigura că nu va avea un impact negativ asupra mediului. Cu toate acestea, implementarea DNSH trebuie să vizeze faptul că dialogul social este esențial pentru asigurarea că măsurile de protecție a mediului sunt implementate fără a compromite drepturile sociale sau locurile de muncă. Înțelegerea principiului de către organizațiile sindicale constituie un demers imperativ necesar înspre asigurarea unei implementări care ține cont de interesul lucrătorilor. Prin intermediul instituției dialogului social, organizațiile sindicale sunt consultate înainte de implementarea unui proiect ecologic pentru a se asigura că măsurile propuse nu vor avea efecte negative asupra ocupării forței de muncă.

Existența unor proiecte care vizează protecția mediului înconjurător nu înseamnă în mod imperativ necesar că acestea vor asigura protecția lucrătorilor cele două zone nefiind în mod imperativ necesare conectate. Un proiect durabil este acela care integrează armonios cei 3 piloni ai dezvoltării durabile astfel că latura economică, cea socială și cea de mediu sunt respectate într-o manieră echilibrată. Acest lucru presupune implicarea reprezentanților interesului din partea celor 3 zone în vederea asumării unor angajamente comune astfel încât nimeni nu va fi lăsat în urmă.

DNSH nu trebuie interpretat într-o manieră disociată de dialogul social deoarece aceste două noțiuni manifestă puncte importante de sinergie. Cu toate acestea, există posibilitatea apariției unor conflicte între principiul DNSH și interesul lucrătorilor, situație care poate apărea tocmai datorită complexității conceptului. Conflictul dintre principiul DNSH și drepturile lucrătorilor poate apărea atunci când măsurile menite să protejeze mediul au consecințe negative asupra locurilor de muncă, condițiilor de muncă sau drepturilor sociale ale lucrătorilor. Aceste conflicte sunt complexe și pot lua diferite forme, în funcție de specificul sectorului economic, de politicile implementate și de contextul social.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Există mai multe nișe de potențial conflict. De exemplu, utilizarea energiei regenerabile este unul dintre dezideratele intens folosite la nivelul tuturor obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice sau europene. Utilizarea surselor de energie regenerabilă constituie un demers imperativ necesar tranziției climatice însă, cu toate acestea, industria energetică va avea de suferit, referindu-ne aici la producție de energie bazată pe combustibil fosil. Închiderea minerilor, proces aflat în plină desfășurare duce la pierderea locurilor de muncă pentru lucrătorii din aceste industrii. Lucrătorii afectați pot întâmpina dificultăți în a găsi noi locuri de muncă iar acest demers poate genera tensiuni sociale și poate duce la opoziție față de măsurile de protecție a mediului.

Principiul DNSH vizează, așa cum a fost menționat mai sus, vizează protecția mediului înconjurător iar una dintre elementele definitorii vizează reducerea emisiilor de carbon și a gazelor cu efect de seră. Aceste demersuri, indiferent de natura lor, de regulă sunt costisitoare și implică costuri suplimentare pentru operare ori această situație afectează competitivitatea afacerii. Un nivel redus de competitivitate poate genera un nivel redus de încasări, o scădere a profitabilității, a productivității și implicit se justifică riscul unor concedieri sau scădere a numărului de locuri de muncă de la nivelul afacerii sau la înrăutățirea condițiilor de muncă. Toate aceste elemente necesită o implicare susținută a organizațiilor sindicale în reprezentarea interesului lucrătorilor atunci când se procedează la implementarea principiului DNSH la nivelul unei afaceri. În mod evident, toate aceste elemente trebuie să fie integrate și negociate la nivelul contractelor colective de muncă. Contractele colective de muncă joacă un rol esențial în gestionarea și implementarea principiului DNSH.

Dialogul social și negocierile colective sunt utilizate de către organizațiile sindicale pentru a gestiona implicațiile sociale impuse de principiul DNSH. Aceste implicații vizează o serie de răspunsuri care intră în sfera directă a organizațiilor sindicale, mai exact acestea vizând următoarele:

1. Consultarea și implicarea în implementarea principiului DNSH este o activitate care trebuie să beneficieze de o atenție recurentă, atât pentru negocierea contractelor colective cât și pentru reprezentarea generală a impactului oricărui proiect care integrează principiul DNSH. Orice proces de consultare implică un cadru de pregătire și înțelegere a implicațiilor principiului DNSH în relația cu condițiile de muncă și cu interesul lucrătorilor.
2. Adaptarea forței de muncă la noile tehnologii și procese de producție în sensul în care conformitatea și protecția mediului înconjurător. Acest demers poate fi realizat prin

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

cursuri de formare profesională și generarea de competențe. Fie că ne referim la noi tehnologii fie că ne referim la noi forme de organizare a producției, adaptarea forței de muncă constituie un demers imperativ necesar pentru implementarea cu succes a principiului DNSH. Companiile ar trebui să investească în programe de reconversie profesională pentru lucrătorii din sectoarele afectate. Acest lucru ar putea atenua impactul negativ al tranziției asupra forței de muncă.

3. Asigurarea unui cadru de implementare a principiului DNSH considerat a fi unul etic/just. Acest demers este unul important deoarece orice proiect care implică principiul DNSH și implicit protecția mediului înconjurător generează o serie de costuri. Aceste costuri trebuie să fie corect distribuite între actorii interesați pentru ca respectivul proiect să beneficieze de susținere. În acest sens, implicarea organizațiilor sindicale trebuie să se asigure că proiectele care integrează principiul DNSH nu generează costuri pentru salariați ci mai degrabă beneficiază iar pentru acestea se impune ca la nivelul contractelor colective și prin intermediul dialogului social aceste deziderate sunt formal recunoscute între angajați și angajatori.
4. Asigurarea unui pachet financiar adecvat este un deziderat important în sensul în care atunci când proiectele care implică principiul DNSH generează costuri pentru salariați, de orice natură, acestea trebuie compensate prin diverse forme de compensare. Acest demers intră în sfera activității sindicale astfel că înțelegerea, anticiparea, evaluarea și deducerea acestor cheltuieli trebuie formalizate la nivelul contractelor colective prin intermediul instituției dialogului social.
5. Monitorizarea implementării și a impactului reprezintă o altă zonă de interes pentru organizațiile sindicale în sensul în care activitatea acestora nu se încheie odată cu demararea proiectului. Acestea trebuie să mențină o strictă supraveghere și monitorizare în vederea identificării anumitor neconformități sau eventuale costuri neprevăzute care pot afecta interesul sau bunăstarea salariaților. Dezvoltarea de competențe instituționale în acest sens constituie un demers imperativ necesar la nivelul organizațiilor sindicale. Sindicatele pot efectua studii și rapoarte pentru a evalua impactul social al măsurilor de protecție a mediului asupra muncitorilor, identificând astfel riscurile și propunând soluții alternative acolo unde este cazul.
6. Informarea constantă a membrilor constituie o valență recurentă în zona activității sindicale, indiferent de tipul de activitate la care facem referire. Desfășurarea de

procese de informare cu privire la necesitatea, impactului, consecințe dar și costurile pentru salariați generate de acesta reprezintă elemente pe care o organizație sindicală trebuie să le desfășoare în relația cu proiectele care implică principiul DNSH. Sindicatele pot încuraja și susține inițiative care promovează sustenabilitatea și protecția mediului în rândul lucrătorilor, contribuind astfel la o cultură a responsabilității de mediu

7. Dezvoltarea de parteneriate constituie de asemenea o direcție importantă pentru organizațiile sindicale. Complexitatea principiului DNSH face extrem de dificilă gestionarea tuturor consecințelor sau a monitorizării impactului acestora. În acest sens, există posibilitatea dezvoltării de parteneriate în vederea îndeplinirii responsabilităților asumate prin statut. Organizațiile sindicale pot forma alianțe cu organizații non-guvernamentale și alte grupuri de interes pentru a sprijini implementarea măsurilor DNSH care sunt echitabile din punct de vedere social. Aceste parteneriate pot amplifica vocea sindicală și pot contribui la dezvoltarea unor politici mai cuprinzătoare. Organizațiile sindicale pot căuta să fie reprezentate în comitete consultative care sunt implicate în dezvoltarea și implementarea proiectelor de mediu și sociale, asigurând astfel că perspectivele lucrătorilor sunt luate în considerare.
8. Implicarea în procesul decizional și politicile publice realizate și promovate la nivel regional sau la nivel național. În cazul în care anumite măsuri DNSH sunt considerate prea restrictive sau dăunătoare pentru muncitori, sindicatele pot propune politici alternative care să atingă obiectivele de mediu fără a sacrifica drepturile lucrătorilor. Acest demers presupune o coerență instituțională între organizațiile sindicale de la nivelul companiei, federație sindicală și implicit confederație sindicală.

Organizațiile sindicale pot asigura o abordare echitabilă și sustenabilă a tranziției ecologice, protejând atât mediul, cât și drepturile sociale ale lucrătorilor. Acest demers presupune un proces organizațional corelat cu provocările generate de proiectele care integrează principiul DNSH, generarea de competențe și expertiză dedicată în acest sens precum și dezvoltarea de parteneriate adaptate interesului economic, social și de mediu al salariaților.